

JAARVERSLAG 2002

ANTI DISCRIMINATIE BUREAU regio HAARLEM

Anti Discriminatie Bureau regio Haarlem

Doelstraat 6

Postbus 284

2000 AG Haarlem

telefoon   023 531 58 42

fax   023 532 35 12

e-mail   adbhlem@tref.nl

webpagina   www.adbhaarlem.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	3	
1. Overzicht klachten en meldingen	4	
1.1 Inleiding	4	
1.2 Aard van de meldingen	8	
1.3 Etnische afkomst van de melders	10	
1.4 Gronden van discriminatie	11	
1.5 Beleidsterreinen	14	
2. Voorlichting en informatie	17	
2.1 Informatieve dienstverlening		17
2.2 Het ADB op de elektronische snelweg	17	
2.3 Scholing en deskundigheidsbevordering	17	
2.4 Nieuwsbrief		18
2.5 Participatie in diverse overlegorganen	18	
3. Overige activiteiten	19	
4. Conclusies	20	
5. Jaarverslag over 2002 voor Haarlemmermeer	21	
5.1 Inleiding	21	
5.2 Overzicht van de meldingen	22	
5.3 Analyse: meldingen over 1999-2002 in percentages	24	
5.4 Publiciteit	26	
5.5 Netwerk	26	
5.6 Conclusies	26	
6. Verslag 2002 voor de gemeentes in de IJmond		28
6.1 Inleiding	28	
6.2 Meldingen	28	
6.3 Publiciteit	30	
6.4 Conclusies	31	
6.5 Overzicht meldingen uit de gemeentes in de IJmond		32
Bijlagen		
1. Lijst van bestuur en medewerkers	34	
2. Meldingen over 2002 in absolute aantallen	35	
3. Vergelijking van cijfers, regionaal en landelijk		38

Voorwoord

Dit verslag beschrijft de werkzaamheden en activiteiten van de stichting Anti Discriminatie Bureau regio Haarlem over het jaar 2002.

In de politieregio Kennemerland heeft het ADB een directe betrokkenheid met zes gemeentes: Haarlem, Haarlemmermeer, Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Velsen.

Eén van de kerntaken van het Anti Discriminatie Bureau regio Haarlem is de behandeling van klachten en meldingen inzake discriminatie en ongelijke behandeling.

Het ADB in Haarlem is een breed anti discriminatie bureau. Dat wil zeggen dat niet alleen klachten en meldingen worden behandeld die etnische afkomst als grond hebben maar ook andere gronden zoals leeftijd, seksuele gerichtheid, sekse, religie en handicap.

In 2002 waren er iets minder meldingen dan het jaar ervoor: 194 tegenover 197. In het verslag worden de 194 meldingen gespecificeerd en wordt een vergelijking gemaakt met de cijfers uit voorgaande jaren.

Een andere belangrijke taak is het geven van voorlichting en training. Het ADB verzorgde trainingen, presentaties en gastlessen op scholen. Daarnaast onderhield ze een website waar bezoekers informatie kunnen vinden over discriminatiebestrijding, racisme, vooroordelen en diverse actuele zaken op het gebied van de multiculturele samenleving.

Het ADB regio Haarlem heeft in 2002 samengewerkt met vele lokale, regionale en nationale instellingen. Dit gebeurde onder meer in het kader van het professionaliseringstraject dat in 2002 is ingezet. Middels een subsidie via de rijksstimuleringsmaatregel professionalisering anti discriminatie bureau's, waarvoor ook het ADB regio Haarlem in aanmerking kwam, wordt gewerkt aan professionalisering en regionalisering. De meest belangrijke doelstellingen zijn het vergroten van de naamsbekendheid, het bewerkstelligen van de betrokkenheid van alle gemeentes in de regio en de bevordering van deskundigheid, zowel intern als extern.

Het ADB regio Haarlem heeft deze werkzaamheden kunnen doen dankzij de enthousiaste inzet van een relatief kleine groep van medewerkers. In februari 2002 trad een nieuwe coördinator aan. In september kwam een projectmedewerkster in dienst en in de klachtbehandeling wordt een vaste medewerkster bijgestaan door stagiaires die een belangrijke bijdrage aan het werk van het ADB leveren. Ook de bestuursleden van het ADB hebben regelmatig werk op zich genomen.

Het werk van het ADB zou echter niet compleet zijn zonder de betrokkenheid van vele medewerkers van andere instellingen in de politieregio Kennemerland. Het bestuur van het ADB regio Haarlem is erkentelijk voor de betrokkenheid van veel mensen bij de strijd voor gelijke behandeling en een verdraagzame samenleving.

Het verslag geeft een inzicht in de trends van de afgelopen jaren op het gebied van meldingen inzake discriminatie en ongelijke behandeling (hoofdstuk 1), voorlichtings- en overige activiteiten (hoofdstukken 2 en 3), conclusies (hoofdstuk 4), de werkzaamheden in Haarlemmermeer (hoofdstuk 5) en in de gemeentes in de IJmond (hoofdstuk 6).

Janneke Hanekroot, voorzitter ADB regio Haarlem

1 Overzicht klachten en meldingen

1.1 Inleiding

Eén van de meest belangrijke activiteiten van het ADB is de behandeling van klachten en meldingen van discriminatie en ongelijke behandeling. In 2002 registreerde het ADB in totaal 194 meldingen. Dit getal is vrijwel gelijk aan het aantal van het voorgaande jaar, 2001; het aantal meldingen in dat jaar bedroeg 197.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de klachten en meldingen, gespecificeerd naar aard, grond, beleidsterrein en de afkomst van de melder.

Daarnaast wordt een aantal vergelijkingen gemaakt met voorgaande jaren.

Na een aantal jaren van toename van het aantal meldingen inzake extreem rechts, is in 2002 dit aantal weer afgenomen. Voor de verkiezingen van 2002, zowel nationaal als lokaal, leek het alsof extreem rechts zich in politieke partijen aan het hergroeperen was, maar dit zakte toch weer in. De meeste meldingen in deze categorie betreffen dan ook vooral uitingen, bijvoorbeeld in de vorm van bekladdingen. In 2001 bedroeg dit aantal bijna 26% van het totaal, in 2002 was het 21%.

In 2001 beheerste één gebeurtenis de wereldpolitiek: de aanslagen in de Verenigde Staten, veelal aangehaald als "11 september". Ook op zogenoemd microniveau had deze gebeurtenis invloed. De moslimgemeenschap, ook in Nederland, werd verwijtend aangekeken, alsof er enig verband bestond tussen de moslimgemeenschap als geheel en de daders van de aanslagen. De tolerantie bleek kennelijk een dunne laag te zijn, waaronder veel spanningen zaten.

Bij het ADB regio Haarlem leidde 11 september als gebeurtenis niet tot een aantoonbare toename van meldingen. Wel was duidelijk dat er ongerustheid en zelfs enige angst bestond binnen de moslimgemeenschap. In de wandelgangen waren die geluiden er wel, maar er werd geen officiële melding van gemaakt.

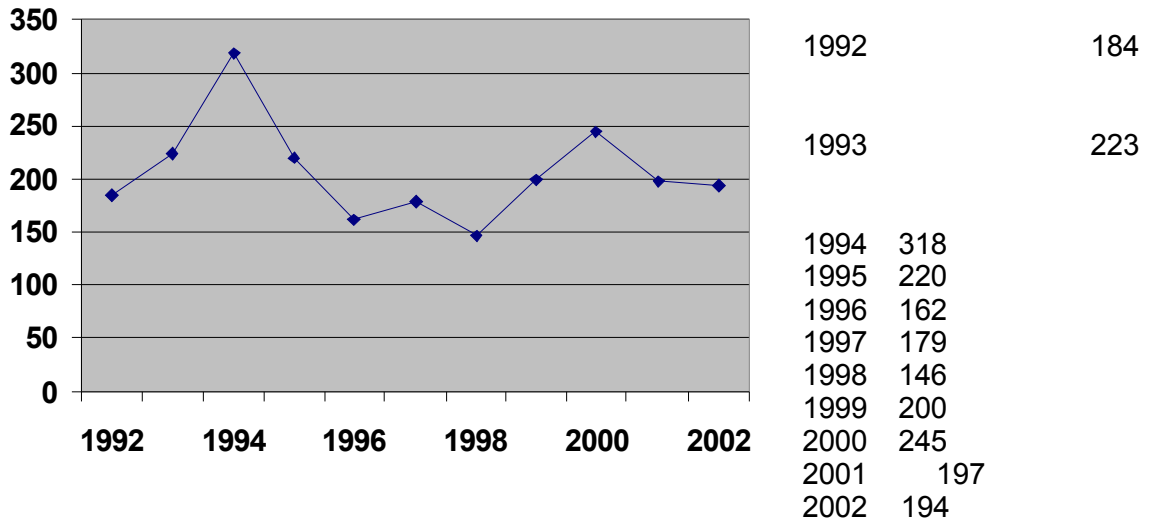
Ook 2002 was weer een bijzonder en roerig jaar, nu meer op nationaal niveau. De genoemde dunne laag van tolerantie in Nederland bleek niet alleen als gevolg van 11 september, maar ook toen in de nationale politiek correcte uitspraken werden vervangen door uitspraken die zeiden waar het op stond. Uitspraken van Pim Fortuyn, het ontstaan van de LPF als politieke partij, de moord op diezelfde Fortuyn, de enorme verschuiving in de politieke verhoudingen na de Tweede Kamer verkiezingen in mei: het hield de gemoederen flink in beweging.

Het ADB regio Haarlem is lid van de Landelijke Vereniging van anti discriminatie bureau's en meldpunten (LV). Op een aantal terreinen wordt samengewerkt. Om een goed beeld te kunnen geven van gemelde gevallen van discriminatie in Nederland, wordt gewerkt met een zelfde registratiesysteem. In 2002 is door de LV een nieuw registratiesysteem ingevoerd, dat met terugwerkende kracht tot 1 januari in gebruik is genomen bij de meeste bureau's. Met de invoer van het nieuwe systeem zijn bij het ADB regio Haarlem enkele nieuwe categorieën ten opzichte van het jaar daarvoor geïntroduceerd. De specificaties in het verslag zijn hierop gebaseerd.

De al eerder gesignalerde trend dat de tijdsinvestering per melding of klacht toeneemt in verband met de complexiteit van de klachten, zet zich door. Hierbij speelt een rol dat wetsvoorstellen op het gebied van discriminatiebestrijding voortdurend aangescherpt worden en er ruimere beroepsmogelijkheden en meer scheidsgerechten of arbitragecommissies in het leven worden geroepen. Daarnaast zijn veel cliënten mondiger en minder snel tevreden met de voortgang van hun zaak.

Aantal klachten en meldingen bij ADB regio Haarlem in absolute aantallen

Specificatie van de meldingen in absolute aantallen

Het ADB regio Haarlem werkt voor de politieregio Kennemerland. Een aantal gemeentes in deze regio subsidieert het ADB. Wanneer een melding wordt gedaan, wordt ook gevraagd naar de woonplaats van degene die de melding doet of de plaats waar het incident zich heeft voorgedaan. In de registratie die het ADB gebruikt, staan de gemeentes die subsidie verstrekken, gespecificeerd. In de tabellen is een aantal gemeentes samengevoegd onder het kopje IJmond; het gaat hier om Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Velsen. Onder het kopje Haarlem e.o. wordt verstaan de gemeente Haarlem en de gemeentes uit de regio Kennemerland die geen subsidie toekennen aan het ADB. Het gaat hier om Bennebroek, Bloemendaal, Haarlemmerliede & Spaarnwoude, Heemstede en Zandvoort. Onder het kopje Overig vallen de meldingen die van buiten de regio Kennemerland komen of waarvan niet bekend is waar deze vandaan komt; dit is meestal het geval van meldingen via internet.

Aard van de melding

	Haarlem e.o.	Haarlemmermeer	IJmond	Overig	Totaal
Discriminatie	78	25	28	16	147
Extreem rechts	24	5	12		41
Overig	5			1	6

Afkomst van de melder

	Haarlem e.o.	Haarlemmermeer	IJmond	Overig	Totaal
Turks	8	2	2		12
Marokkaans	6				6
Surinaams	1				1
Antill./Arubaans					
Moluks					
Nederlands	39	9	18	9	75
overig Afrika	4		3	1	8
overig Amerika			2	1	3
overig Azië	3	1	2	1	7
overig Europa	2	1			3
onbekend	8	1		3	12
instelling	36	16	13	2	67

Grond van discriminatie

	Haarlem e.o.	Haarlemmermeer	IJmond	Overig	Totaal
Herkomst/kleur/ras	46	19	16	9	90
Godsdienst / levensovertuiging	5		4	1	10
Politieke overtuiging					
Nationaliteit					
Sekse	2	1	2	1	6
Seks. gerichtheid	2	1	1	1	5
Leeftijd	4		4	2	10
Handicap	2	1	3		6
Burgerlijke staat					
Arbeidsduur					
Anti semitisme	13	2	3		18
Overig	33	6	7	3	49

Beleidssterrein

	Haarlem e.o.	Haarlemmermeer	IJmond	Overig	Totaal
Arbeid	11	2	8	2	23
Comm. dienstverl.	4		1	3	8
Buurt/wijk	22	10	10	4	46
Huisvesting	5	1	3	1	10
Politie	9	2	1		12
Onderwijs	7	1	1	2	11
Media/reclame	8	2	1	2	13
Horeca	2	1			3
Sport/recreatie	1	1	1		3
Publieke/politieke opinie	9	1	3		13
Privé sfeer	3	3		1	7
Collectieve voorz.	6	3	2	1	12
n.v.t.	14	3	3		20
overig	6		6	1	13

In de volgende paragrafen worden de bovenstaande cijfers gerelateerd aan voorgaande jaren en worden eventuele trends beschreven. Een zuivere vergelijking is niet in alle gevallen mogelijk vanwege enkele veranderingen in de categorieën.

Als bijlage aan dit verslag is een meer gespecificeerd overzicht met (absolute) cijfers per gemeente toegevoegd, in plaats van de hierboven vermelde regionale indeling [zie bijlage 2].

1.2 Aard van de meldingen

Bij de hieronder weergegeven (relatieve) cijfers over 2002 wordt een vergelijking gemaakt met de cijfers over de vier jaar daarvoor. Hierdoor wordt een beter inzicht gegeven in mogelijke trends.

De drie afgelopen jaren laten een daling zien van het totaal aantal meldingen, hoewel de daling in 2002 ten opzichte van 2001 slechts zeer klein is.

Er is wel een verschuiving te zien binnen de tabel Aard van de meldingen. Relatief gezien zijn er meer gevallen van discriminatie en minder van extremistische uitingen. Dit is een negatieve ontwikkeling, omdat de discriminatie-gevallen meer persoonlijk gericht zijn.

Opvallend is dat de ADB's in de drie grote steden allemaal een forse daling laten zien in het aantal meldingen.

Een eenduidige verklaring voor de daling is niet te geven. Zoals al eerder vermeld, leven er wel gevoelens van onrust en van intolerantie en is het klimaat jegens allochtonen harder geworden. Het zou kunnen dat die gevoelens niet te concretiseren zijn en niet in een duidelijke klachtoomschrijving gevat kunnen worden. Een andere mogelijkheid is dat mensen hun klachten niet uiten om de verhoudingen niet nog meer op scherp te zetten en zo het klimaat verder te verslechteren.

Toch zou het ADB in verband met de volledigheid van de gegevens ook over dergelijke gevallen geïnformeerd willen worden. De komende tijd zal hier aandacht voor worden gevraagd, onder andere tijdens het professionaliseringstraject dat in 2002 is ingezet.

Daarnaast blijft het ADB actief in het voorkómen van discriminatie en vooroordelen door middel van het geven van voorlichting.

In 2002 is de categorie "discussie" geschrapt. Voorheen ging het om "discussie- of scheldtelefoontjes". Discussie-telefoontjes zijn telefoontjes die uitdagen tot confrontatie en discussie, waarbij voor de bekende vooroordelen over etnische minderheden bevestiging wordt gezocht. In het geval van scheldtelefoontjes heeft de beller slechts behoefte om medewerkers van het ADB haar of zijn racistische overtuigingen kenbaar te maken. Daarbij worden vaak beledigende termen aan het adres van medewerkers van het ADB geuit. Het ziet er naar uit dat discussies en scheldtelefoontjes vervangen zijn door e-mail berichten; deze zijn meer anoniem.

De categorie Overig blijft op vrijwel hetzelfde niveau als voorgaande jaren. Deze categorie omvat de meldingen die door de melder als discriminatie worden beschouwd, maar dit volgens het ADB feitelijk niet zijn. De melder voelt zich echter ongelijk behandeld; niet altijd kan het ADB hiertegen iets ondernemen.

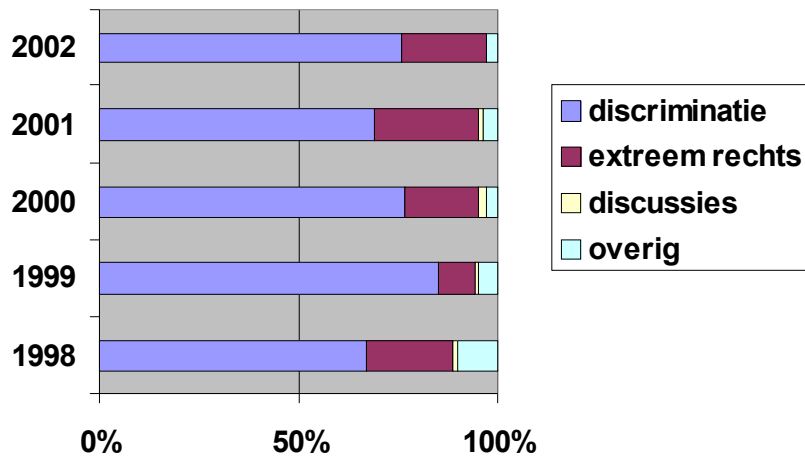
De categorie zal ongetwijfeld blijven bestaan, maar zou wel laag moeten blijven.

In de paragraaf Gronden van discriminatie worden de verschillende categorieën uit de tabel Aard van de melding nader gespecificeerd. Zoals hierboven beschreven is de discriminatiegrond bij de categorie Overig niet altijd duidelijk aan te geven; vaak worden deze ondergebracht in de subcategorie Overig. In de dagelijkse gang van zaken op het bureau wordt deze werkwijze gehanteerd.

De aard van de meldingen in procenten

Aard	1998	1999	2000	2001	2002
Discriminatie	67	85	77	69	76
Extreem rechts	22	9,5	18	26	21
Discussies	1	0,5	2	1,5	-
Overig	10	5	3	3,5	3

Grafisch ziet dit er als volgt uit.

1.3 Etnische afkomst van de melders

Over het algemeen zijn de melders die bij het ADB terechtkomen van Nederlandse afkomst. Het percentage daalt de laatste jaren, maar vormt toch een grote groep. Deze groep is altijd het grootst geweest. Blijkbaar is voor die groep mensen de drempel naar het ADB het laagst en is het ADB bij hen meer bekend dan bij bevolkingsgroepen met een andere dan Nederlandse afkomst. Ook kan gesteld worden dat vrijwel alle meldingen, gebaseerd op andere dan de discriminatiegrond etnische afkomst of huidskleur, gedaan worden door mensen van Nederlandse afkomst.

Meldingen inzake extreem rechts zijn bijna altijd afkomstig van deze groep of van instellingen.

De Antillen, Aruba en Suriname zijn als landen van afkomst samengevoegd. Reeds jaren is het aantal melders vanuit de Surinaamse en Antilliaanse gemeenschap in de politieregio Kennemerland laag. Opnieuw is een daling van het aantal melders afkomstig uit één van die landen te zien. Deze groep vormt slechts 0,5% van het totaal. Een verklaring zou kunnen zijn dat mensen van Surinaamse of Antilliaanse afkomst daadwerkelijk minder discriminatie ondervinden. Het is ook mogelijk dat ze meer gewend zijn aan discriminatie of dat ze conflicten eerder zelf oplossen zonder ondersteuning van een ADB.

Wederom is een toename te zien van het aantal melders van Turkse afkomst, in 2002 6%. Het aantal melders van Marokkaanse afkomst is nog steeds niet hoog met een percentage van 3, hoewel er wel een kleine groei is.

In de registratie is vanaf 2002 een nadere specificatie gemaakt, omdat het aantal melders van overige afkomsten al jarenlang vrij hoog is. Zo zijn er de categorieën overig Afrika en overig Azië toegevoegd. Beide categorieën kennen een hoger percentage dan de categorie melders van Marokkaanse afkomst. Voorheen vielen onder de categorie Overig ook de meldingen die gedaan worden door instellingen (bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk en de politie). In 2001 is dit als een aparte categorie benoemd. Het aantal meldingen dat door instellingen gedaan wordt, loopt flink op.

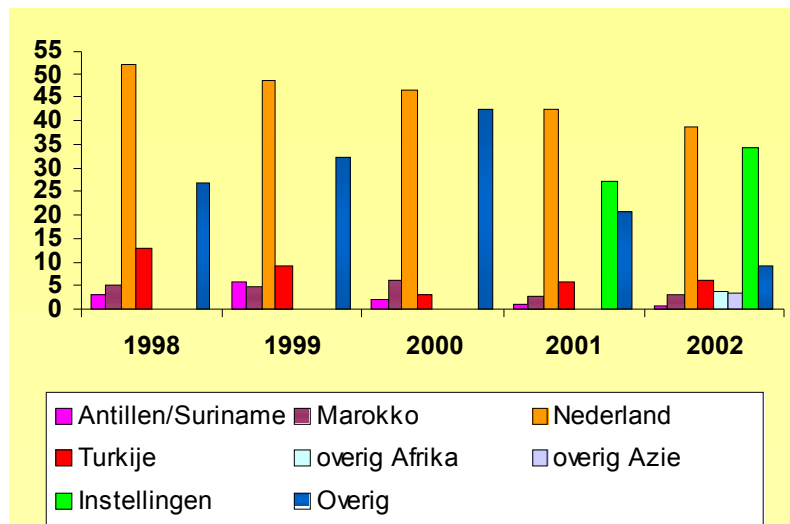
De categorie Overig laat een forse afname zien, mede door de nadere specificatie die gehanteerd wordt. Wanneer de etnische afkomst van een melder niet bekend is, dan wordt deze in de categorie Overig geregistreerd.

Etnische afkomst van de melders in procenten

Afkomst	1998	1999	2000	2001	2002
Antillen/Suriname	3	5,5	2	1	0,5
Marokko	5	4,5	6	2,5	3
Nederland	52	48,5	46,5	42,5	39
Turkije	13	9	3	5,5	6
overig Afrika					4
overig Azië					3,5
Instellingen				27,5	34,5
Overig	27	32,5	42,5	21	9

De totaaltelling in 2002 komt niet uit op 100%, maar op 99,5%; dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

De tabel staat hieronder grafisch weergegeven.

1.4 Gronden van discriminatie

Met het nieuwe registratiesysteem dat via de LVADB is ingevoerd, zijn er ook enkele nieuwe discriminatiegronden toegevoegd. Het gaat om de gronden levensovertuiging, politieke overtuiging, nationaliteit, burgerlijke staat en arbeidsduur. Deze gronden komen overeen met hetgeen in de Algemene Wet Gelijke Behandeling is opgenomen. Opvallend is dat de "nieuwe" gronden van het registratiesysteem bij het ADB regio Haarlem geen enkele keer genoemd zijn.

De gronden van discriminatie waarmee melders zich wel tot het ADB wendden waren qua aantallen vele jaren redelijk stabiel, maar dit jaar is toch een aantal verschuivingen waar te nemen. Een grote meerderheid van de meldingen heeft betrekking op discriminatie op etnische gronden. Het percentage van discriminatie op grond van herkomst, kleur of ras is dit jaar gedaald ten opzichte van het jaar ervoor. In de twee voorgaande jaren ging het om 53%, in 2002 bleef het percentage steken op 46,5. Het blijft de belangrijkste problematiek. De categorie overig is gestegen met 8% ten opzichte van 2001 en komt daarmee op 25%. Onder deze categorie vallen bijvoorbeeld discriminatie en ongelijke behandeling op niet specifiek in wetten, jurisprudentie of regelingen genoemde gronden, zoals overgewicht of woonwagenbewoners. Ook bekladdingen kunnen in deze categorie vallen. Wanneer bijvoorbeeld hakenkruizen geklad worden op een willekeurige muur, dan wordt dit opgenomen onder de grond overig. Staan de hakenkruizen op bijvoorbeeld een synagoge (dit wordt een doelbekladding genoemd), dan valt de melding onder de grond anti semitisme.

Daarnaast worden meldingen waarbij volgens het ADB eigenlijk geen sprake is van discriminatie, onder de categorie overig geregistreerd.

Na een jaar dat een opvallende stijging te zien gaf van het aantal meldingen van discriminatie op grond van religie, is er in 2002 een daling waar te nemen. Toch is er veel

commotie geweest, met name inzake de islam. De commotie, die af en toe eerder tegenstellingen genoemd kunnen worden, begon na 11 september 2001 (de aanslagen in de VS). Generaliserend kan gezegd worden dat moslims minder vriendelijk, wantrouwender en met enige angst soms, bejegend werden. In februari verscheen in de Volkskrant een interview met Pim Fortuyn waarin hij de islam een achterlijke cultuur noemde. Bij het ADB kwamen hierover veel meldingen van moslims binnen; deze zijn gebundeld en als één melding geregistreerd. Vervolgens was er veel ophef over enkele imams die in hun moskee anti-westerse en opruiende uitspraken zouden doen. Ook mevrouw Hirsi Ali droeg niet bij aan meer begrip voor en tolerantie jegens de islam. Veel vrouwen die een hoofddoek dragen als uiting van de door hen beleden religie, worden vaker het mikpunt van scheldpartijen of van uitsluiting. Al eerder in dit verslag is als mogelijke verklaring voor het in verhouding geringe aantal meldingen hieromtrent, geopperd dat men de verhoudingen tussen bevolkingsgroepen niet verder wil verslechteren, de tegenstellingen niet wil aanscherpen.

Het aantal meldingen van discriminatie op grond van geslacht is in tegenstelling tot voorheen gestegen. In een groot aantal zaken dat aan de Commissie Gelijke Behandeling (CGB) wordt voorgelegd, is geslacht al jaren de meest voorkomende discriminatiegrond. Wat dat betreft is de stijging bij het ADB dus niet opvallend; wel is de stijging opvallend als men vanuit de samenleving hoort dat de emancipatie van vrouwen inmiddels wel voltooid is en er van sekse discriminatie geen sprake meer is. Wellicht zijn het werk en de doelstelling van de CGB op dit gebied bekend bij veel mensen, zodat zij de weg naar de Commissie in dergelijke gevallen zelf vinden.

Dit jaar is weer een afname te constateren van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. Dit wekt verbazing als men geluiden vanuit het COC, de belangenorganisatie van homoseksuele mannen en vrouwen, en scholen beluistert. De houding ten opzichte van homoseksualiteit is, met name op scholen, een stuk minder tolerant geworden. Zelfs geweld of dreiging daarmee gaat hiermee gepaard. Het woord 'homo' is een veel gebruikt scheldwoord onder jongeren. Het ADB heeft contact opgenomen met het COC Kennemerland om de oorzaken van het niet melden te onderzoeken en om gezamenlijk preventieve of voorlichtende activiteiten te ondernemen.

Waarschijnlijk in 2003 wordt een wet van kracht, die onderscheid naar leeftijd bij werving, selectie en scholing gaat verbieden; op grond daarvan kan verwacht worden dat discriminatie op grond van leeftijd vaker aan de orde zal komen. Wellicht geeft deze grond dan weer een stijging te zien, na een flinke afname in twee opeenvolgende jaren. Succesvol was de afronding van een klacht uit Velsen waar in het systeem van woningtoewijzing leeftijd als criterium gehanteerd werd. De verantwoordelijke wethouder gaf toe dat hier sprake was van discriminatie en per 2003 wordt dit criterium niet meer toegepast.

Het aantal meldingen van discriminatie of ongelijke behandeling op grond van handicap is al jaren stabiel. Op 1 december 2003 treedt de wet gelijke behandeling gehandicapten en chronisch zieken in werking. Voorlopig zal de wet van toepassing zijn op een beperkt aantal terreinen, namelijk arbeid, beroepsonderwijs en openbaar vervoer.

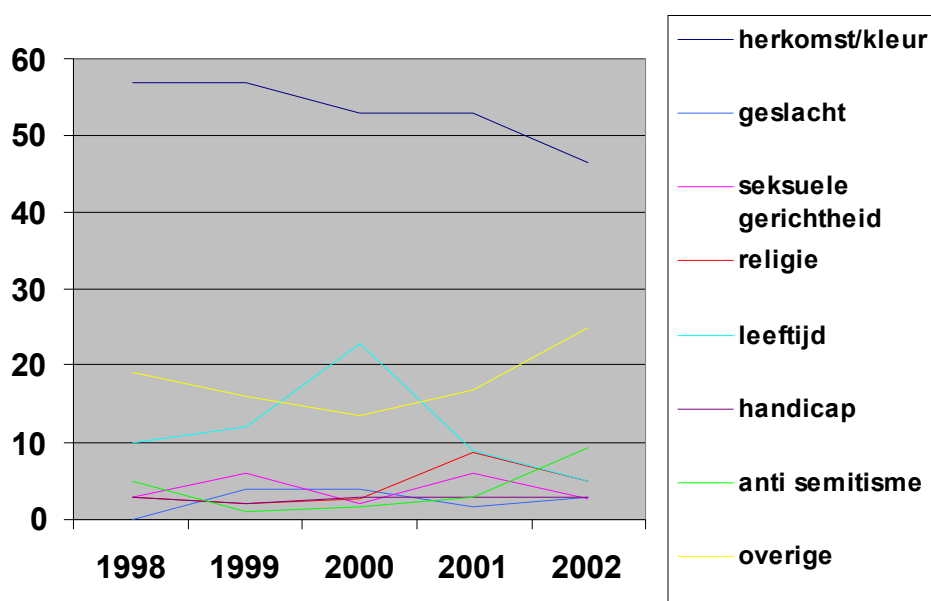
Anti semitisme als grond laat een duidelijke stijging zien. Dit komt overeen met de bevindingen van het Meldpunt Discriminatie Internet. Een mogelijke verklaring is de situatie in het Midden Oosten, met name tussen Israël en de Palestijnen. Het ADB zal in 2003 nauwkeuriger kijken naar zogenoemde doelbekladdingen, zoals hierboven omschreven.

Gronden van discriminatie in procenten

Grond	1998	1999	2000	2001	2002
Herkomst/kleur/ras	57	57	53	53	46,5
Religie	3	2	2,5	8,5	5
Levensovertuiging					
Politieke overtuiging					
Nationaliteit					
Geslacht	0	4	1,5	0,5	3
Seksuele gerichtheid	3	6	2	6	2,5
Leeftijd	10	12	23	9	5
Handicap	3	2	3	3	3
Burgerlijke staat					
Arbeidsduur					
Anti semitisme	5	1	1,5	3	9,5
Overige	19	16	13,5	17	25

De totaalstelling in 2002 komt niet uit op 100%, maar op 99,5%; dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Grafisch is goed te zien dat etnische afkomst als grond ver uitsteekt boven de andere gronden. In de grafiek zijn de (nieuwe) gronden waarop in 2002 geen enkele melding is gebaseerd, niet opgenomen.

1.5 Beleidsterreinen

In de registratie heeft, evenals in 2001, een aantal wijzigingen plaatsgevonden. Er zijn nieuwe categorieën toegevoegd:

- publieke en politieke opinie
- collectieve voorzieningen
- "niet van toepassing"

Een aantal is geschrapt:

- gezondheid
- openbaar vervoer
- non-commerciële dienstverlening
- overheid

Het is hierdoor enigszins lastig om een zuivere vergelijking te kunnen maken met voorgaande jaren.

Een aantal verschuivingen heeft zich voorgedaan op het onderdeel beleidsterrein. Zo is er een opvallende daling bij het aantal meldingen over commerciële dienstverlening. De stijging in het aantal meldingen over de politie is een negatieve ontwikkeling. In contacten met de politie zal dit aan de orde gesteld worden.

Het aantal klachten dat te maken heeft met incidenten op de arbeidsmarkt is wederom afgenomen. De meldingen die binnen komen hebben vooral te maken met de houding en het gedrag van collega's en/of leidinggevenden. Het gaat om incidenten die zich afspelen op de werkvloer. Hier is sprake van een vaak zeer complexe problematiek die zwaar in kan grijpen in het leven van betrokkenen. Het gaat tenslotte om een omgeving waarin men zich meestal dagelijks bevindt.

Dit geldt eveneens voor de categorie buurt of wijk. Voor het tweede achtereenvolgende jaar is helaas een flinke toename te constateren. Met 24% is dit het terrein waarop de meeste meldingen voorkomen. De verharding van de maatschappelijke verhoudingen en de toegenomen polarisatie tussen verschillende bevolkingsgroepen laten hier ongetwijfeld hun sporen achter.

Na een flinke stijging in 2001, is het aantal meldingen over de overheid gedaald. De categorie overheid valt binnen het gehanteerde registratiesysteem nu onder collectieve voorzieningen.

Uit contacten met jongeren blijkt dat het toelatingsbeleid in de horeca, met name discotheken, vaak als discriminerend wordt ervaren. Toch blijft het aantal meldingen in deze categorie laag. Jongeren melden de incidenten niet.

De categorie niet van toepassing (n.v.t.) zou voor een deel ook kunnen samenvallen met Overig, maar bij een aantal meldingen is het discriminatie aspect niet geheel duidelijk en om de terreinen zuiver te houden, is er voor gekozen om deze bij "n.v.t." onder te brengen.

Beleidsterrein in procenten

Terrein	1998	1999	2000	2001	2002
Arbeid	23	19	18	14,5	12
Commerciële dienstverlening	14	10	8,5	14,5	4
Buurt/wijk	12	10	6,5	17	24
Huisvesting	14	25	39,5	8,5	5
Politie	-	-	-	2	6
Onderwijs	8	6	3	10	6
Media/reclame	8	9	9	9	6,5
Horeca	-	-	-	2	1,5
Sport/recreatie	1	1	1	0	1,5
Publieke / politieke opinie	-	-	-	-	6,5
Privé-sfeer	4	2	1	1,5	3,5
Collectieve voorzieningen	-	-	-	-	6
n.v.t.	-	-	-	-	10,5
Overig	5	9	8,5	3	6,5
Gezondheid	1	0	1	2	-
Openbaar vervoer	1	1	0	3,5	-
Non-commerc. dienstverlening	3	3	2	2	-
Overheid	6	5	2	10,5	-

De totaalstelling in 2002 komt niet uit op 100%, maar op 99,5%; dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

2 Voorlichting en informatie

Naast de klachtbehandeling heeft het ADB een aantal andere taken. Het geven van voorlichting, op alle mogelijke manieren, acht het ADB van groot belang. Het doel is duidelijk: het voorkómen van discriminatie en ongelijke behandeling.

2.1 Informatieve dienstverlening

In 2002 behandelde het ADB ruim tweehonderd informatieverzoeken. Veel daarvan waren afkomstig van scholieren en studenten die in het kader van een project of spreekbeurt op school aandacht wilden besteden aan discriminatie en (on)gelijke behandeling. Een groot deel van de jongeren deed het informatieverzoek via e-mail. Vanwege de grote belangstelling van juist jongeren, heeft het ADB een scriptieservice ontwikkeld die gebruikt kan worden door studenten en scholieren. Vaak waren het ook specifieke vragen over de betekenis van discriminatie, vooroordelen en racisme; over hoe om te gaan met een racistische vriend; over het ontstaan van discriminatie; over wat stereotypering nu eigenlijk is, etc.

Daarnaast waren er veel verzoeken afkomstig van de media, al dan niet naar aanleiding van een persbericht. Het betrof hier vooral verzoeken om commentaar op gebeurtenissen of naar aanleiding van meldingen bij het ADB. De overige verzoeken kwamen van beleidsmedewerkers van instellingen of overheden of van andere ADB's in Nederland.

2.2 Het ADB op de elektronische snelweg

In 2002 heeft de eigen internet website van het ADB ruim 5.200 bezoekers getrokken (tegenover circa 3.300 in 2001). Op de website zijn de volgende onderdelen en rubrieken te vinden:

- actuele informatie over discriminatie
- de scriptieservice
- jongeren informatie
- informatie over het werk en de activiteiten van het ADB
- de website van de Stichting Nationale Hannie Schaft Herdenking
- links naar andere sites die met discriminatie te maken hebben
- persberichten van het ADB
- knipselarchief over discriminatie en multiculturele samenleving
- meldingsformulier horecadiscriminatie

Belangstellenden kunnen na een bezoek aan de website een formulier tekenen en dat per e-mail aan het ADB zenden. Sommigen van hen hebben deze service gebruikt om meer gedetailleerde informatie aan te vragen, anderen deden via deze weg hun melding van discriminatie. De website slaat goed aan. Al jaren trekt de website van het ADB regio Haarlem, in vergelijking met websites van andere ADB's in Nederland, relatief veel bezoekers. Diverse andere instellingen, waaronder ook ADB's, verwijzen juist naar de website van het ADB regio Haarlem vanwege de scriptieservice en de informatie voor een werkstuk of spreekbeurt. Toch wil het ADB haar website vernieuwen en actualiseren. Eind 2002 is dit traject in gang gezet.

2.3 Scholing en deskundigheidsbevordering

Het ADB verzorgt trainingen op verzoek. Met name de training "Omgaan met vooroordelen en discriminatie" geeft een handvat aan mensen die door de aard van hun werk vaak te maken krijgen met deze vooroordelen. Ook worden er individueel adviezen gegeven aan medewerkers van instellingen waar zich soms discriminatiegevallen voordoen, bijvoorbeeld aan vertrouwenspersonen. Zo is met het Centraal Bureau Rijvaardigheid (CBR) een traject ingezet om voor alle afdelingen die elk een eigen problematiek tegenkomen, met name inzake vooroordelen, een voorlichtingsbijeenkomst of workshop te geven. Daarnaast heeft het ADB diverse gastlessen verzorgd voor leerlingen van verschillende scholen en klassen. De lessen gaan meestal in de vorm van gesprekken met de leerlingen. De politieke ontwikkelingen in Nederland en de rol van Pim Fortuyn hierin, gaven veel stof voor discussie.

2.4 Nieuwsbrief

Een andere vorm van informatievoorziening is de publicatie en verspreiding van de nieuwsbrief van het ADB, "Akkoord" genaamd. In 2002 is deze driemaal verschenen. In de nieuwsbrief staan actuele ontwikkelingen, een aantal voorbeelden van klachten die gemeld zijn, projecten waar het bureau aan werkt, opiniërende artikelen, etc. De nieuwsbrief wordt verstuurd naar relaties en naar instellingen en particulieren in de regio; de inhoud van de subsidierelatie met een betreffende gemeente speelt hierbij een rol.

2.5 Participatie in diverse overlegorganen

Het ADB heeft in 2002 in diverse overlegorganen geparticipeerd. Een aantal voorbeelden wordt hier genoemd.

- Het ADB regio Haarlem heeft een waarnemersstatus in de bestuursvergaderingen van de Stichting Nationale Hannie Schaft Herdenking.
- Het ADB regio Haarlem speelt een actieve rol in de Landelijke Vereniging van adb's en meldpunten (LV). In LV-verband is veel aandacht besteed aan de standaardisering en de professionalisering van de werksoort.
- Het ADB regio Haarlem neemt deel aan diverse reguliere overleggen:
  - 6 wekelijks overleg met de afdeling Bijzondere Wetten, district Haarlem van de politie Kennemerland;
  - halfjaarlijks overleg met de voor discriminatiezaken aangewezen Officier van Justitie en de vertegenwoordigers van de vier politiedistricten in Kennemerland;
  - drie-maandelijks overleg met de vier overige ADB's in Noord Holland (Alkmaar, Amsterdam, Hilversum en Zaanstad);
  - maandelijks overleg met het COC Kennemerland.

3. Overige activiteiten

Fotoproject

Een al langer bestaand project werd ook weer in 2002 georganiseerd: een fotoproject voor leerlingen van groep 8 van een aantal basisscholen uit de regio. Circa 230 kinderen hebben hieraan meegedaan. Hiertoe stelde het ADB per duo een fotocamera voor eenmalig gebruik ter beschikking met de vraag hoe de kinderen de multiculturele samenleving zien. Het beeld dat ze hadden, moesten ze proberen vast te leggen op foto's. Elk duo stuurde de beste foto in en deze werd beoordeeld door een professionele jury, die vervolgens prijzen toekende. Alle ingezonden foto's werden tentoongesteld tijdens het Haarlemmerhout festival in Haarlem.

Symposium

In samenwerking met de stichting Nationale Hannie Schaft Herdenking heeft het ADB in november een symposium georganiseerd. Het onderwerp ervan was vrijheid van meningsuiting. Aan een aantal mensen was gevraagd een inleiding te verzorgen, over hun vakgebied in relatie tot de vrijheid van meningsuiting. Zo spraken bijvoorbeeld een juriste en een journalist. Onder andere kwam de "botsing" tussen verschillende grondrechten ter sprake en ook de eventuele grenzen aan de vrijheid van meningsuiting. Algemene conclusie was dat ieder mens zelf moet blijven nadenken en een eigen mening moet vormen. Het was inhoudelijk een zeer goede bijeenkomst; het aantal bezoekers was echter niet zeer hoog, ondanks uitgebreide publiciteit.

Themadag

Het ADB werkte mee aan een bijeenkomst in een buurthuis in Velsen, waar het ging over de multiculturele samenleving met daaraan gekoppeld de vraag of mensen bang zijn voor elkaar. Aanleiding voor de bijeenkomst was de verslechterde relatie en de verharde houding tussen autochtonen en allochtonen. Na enkele algemene inleidingen vonden discussies plaats, die vervolgens plenair teruggekoppeld werden. De belangstelling voor de bijeenkomst was groot, met name van migranten.

Cursussen

De medewerkers van het ADB volgen cursussen wanneer deze relevant en interessant voor het werk zijn. Zo wordt bijvoorbeeld de cursus anti discriminatierecht tweemaal per jaar aangeboden en aangezien het ADB nieuwe medewerkers kreeg, waaronder stagiaires, waren er beide keren mensen van het ADB daarbij aanwezig.

Conferenties

Voor conferenties kan hetzelfde gezegd worden als voor cursussen: wanneer het onderwerp relevant en interessant is, probeert het ADB aanwezig te zijn. Zo werden onder meer een werkconferentie inzake diversiteitsbeleid bijgewoond; een conferentie over sport als middel tot integratie; een symposium over artikel 1 van de Nederlandse Grondwet, georganiseerd door de Leidse universiteit.

Festivals

Het ADB heeft een aantal malen met een kraam bij een evenement gestaan. De aanwezigheid is gericht op het geven van informatie aan bezoekers en op het vergroten van de naamsbekendheid. Daarnaast worden in de kraam verschillende artikelen te koop aangeboden, zoals buttons, posters en T-shirts.

Professionaliseringstraject

In 2002 is gestart met de uitvoering van de professionalisering waarvoor van de landelijke overheid een subsidie is ontvangen. Daartoe is in september een nieuwe medewerkster

aangetrokken. Het professionaliseringstraject kent een eigen verslaglegging en zal daarom niet verder in dit verslag aan de orde komen.

4 Conclusies

In de jaren 1989-1995 bleek uit de jaarcijfers van alle anti discriminatie bureau's en meldpunten in Nederland, dat Haarlem veel meldingen behandelde in vergelijking met andere regio's. In de periode 1995 -1998 was er in de regio Kennemerland een terugloop te zien van het aantal meldingen. Na 1998 nam het aantal meldingen weer toe, om in 2001 weer een lichte daling te zien te geven. Ook 2002 gaf een daling te zien, hoewel deze minimaal te noemen is. De adb's in de drie grote steden zagen een forse daling. Met de gebeurtenissen van 11 september 2001, de opkomst van Pim Fortuyn en de LPF en de verharding in de samenleving was een stijging te verwachten; deze bleef echter uit. Een eenduidige verklaring hiervoor is niet te geven.

Het aantal meldingen over uitingen van extremistische aard nam af in 2002, ondanks een tweetal verkiezingen. Meldingen van discriminatoire aard namen toe. Echter, de gevoelens van onvrede en de verharding van de maatschappij, met daarbij het idee dat 'tegenwoordig alles maar gezegd moet worden', zou verwacht worden dat de stijging veel groter zou zijn. Een voor de hand liggende conclusie is dat discriminatie minder wordt gemeld bij het ADB. Het zou goed zijn als dit zou veranderen.

Autochtone Nederlanders melden zich nog steeds vaker bij het ADB dan allochtone. Veel van de klachten van autochtonen betreffen extreemrechtse activiteiten of zijn gebaseerd op andere discriminatie-gronden dan etnische herkomst. De bekendheid van het bureau onder allochtone groepen kan en moet verbeterd worden. Met name de contacten met de Marokkaanse en de Turkse gemeenschap dienen te worden geïntensiveerd. Deze conclusie staat nog steeds overeind.

Discriminatie op grond van herkomst / kleur / ras blijkt nog steeds de meest voorkomende grond van discriminatie te zijn. In de hele periode 1998-2002 (respectievelijk 57%, 57%, 53%, 53% en 46,5%) is dat het geval, maar het verschil met de andere gronden wordt steeds kleiner.

Duidelijk is dat de brede doelstelling van het bureau meer en meer bekend raakt. De brede doelstelling wil zeggen dat het ADB niet alleen meldingen inzake rassendiscriminatie behandelt, maar ook alle andere vormen van discriminatie (bijvoorbeeld op grond van sekse of leeftijd). Toch zullen specifieke doelgroepen beter geïnformeerd moeten worden over het bestaan van het ADB en over het belang van het doen van een melding.

De categorie buurt / wijk is het grootste van de beleidsterreinen waarop discriminatie plaatsvindt. De categorie arbeidsmarkt is een stuk kleiner geworden ten opzichte van voorgaande jaren. Het zijn wel gebieden waarop mensen het meest met elkaar te maken hebben in het dagelijks leven. De veelgeroemde tolerantie in Nederland is duidelijk aan slijtage onderhevig.

Uit het toenemende aantal informatieaanvragen, adviesaanvragen, verzoeken om voorlichtingsbijeenkomsten en bezoeken aan de website van het ADB blijkt dat er nog steeds veel belangstelling is voor zaken als discriminatie en ongelijke behandeling en de bestrijding ervan. Daarnaast nemen discussies inzake tolerantie en de multiculturele samenleving toe en verhardt de toon van die discussies. Bij stadsdebatten bijvoorbeeld wordt dit signaal door allochtonen afgegeven. Het ADB kan en wil zich hierin profileren en een rol van betekenis spelen.

Zowel regionaal als nationaal is te zien dat ADB's zich meer en meer opwerpen als professionele instellingen waar een ieder die zich gediscrimineerd of ongelijk behandeld voelt, terecht kan.

5 Jaarverslag 2002 voor Haarlemmermeer *

5.1 Inleiding

Missie Anti Discriminatie Bureau's

Anti Discriminatie Bureau's toetsen en bewaken de handhaving van artikel 1 van de Grondwet. Zij geven gekwalificeerd en empirisch onderbouwd inzicht in aard, locatie en frequentie van verschillende gronden van discriminatie en ontwikkelen activiteiten en strategieën om ongelijke behandeling tegen te gaan en tolerantie te bevorderen.

Doelstellingen gemeente Haarlemmermeer

In het collegeprogramma 1998 – 2002 van de gemeente Haarlemmermeer, staan ten aanzien van de bestrijding van discriminatie de volgende doelstellingen vermeld: *“De gemeente bestrijdt discriminatie op grond van leeftijd”* (pagina 5), *“De algemene voorzieningen moeten aantoonbaar werken voor iedereen, zowel voor autochtone als allochtone inwoners”* (pagina 5), *“De gemeente neemt waar mogelijk de oorzaken weg die ongelijkheid scheppen tussen burgers en hun ontplooiingskansen”* (pagina 5) en, iets minder direct, *“De gemeente bestrijdt intolerantie die leidt tot geweld”* (pagina 2).

Als een van de maatregelen om uitvoering te geven aan de in het collegeprogramma geformuleerde doelstellingen heeft de gemeente Haarlemmermeer besloten om per 1 januari 1999 het Anti Discriminatie Bureau regio Haarlem (ADB) in te huren om discriminatieklachten te behandelen van inwoners van of werknemers in de gemeente Haarlemmermeer.

De gemeente Haarlemmermeer heeft in 2002 voor vijf activiteiten van het ADB regio Haarlem subsidie ter beschikking gesteld:

- Behandeling van klachten
- Registratie en publicatie jaaroverzicht meldingen
- Media en PR
- Publicatie en verspreiding nieuwsbrief
- Ontwikkelen en in stand houden van een netwerk

Overzicht 2002

Bij het ADB regio Haarlem zijn in 2002 30 meldingen van vermeende discriminatie gemeld door inwoners van Haarlemmermeer. Het ADB voert vanaf 1999 een informatie campagne om de inwoners van Haarlemmermeer op de hoogte te stellen van de aanwezigheid van het ADB in de gemeente. Er zijn interviews gegeven aan lokale media en persberichten verspreid. Daarnaast is er gewerkt aan het opzetten van een netwerk in Haarlemmermeer. Tevens hebben wederom twee groepen van basisschool "De Octopus" meegewerkt aan het fotoproject dat het ADB in mei 2002 organiseerde. Het resultaat van dit project was een fototentoonstelling.

In het nu volgende verslag wordt inzicht gegeven in de activiteiten van het ADB regio Haarlem in Haarlemmermeer.

* Onderdeel van dit verslag over het jaar 2002 is een specifiek verslag over de werkzaamheden die verricht zijn voor zowel de gemeente Haarlemmermeer als de gemeentes Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Velsen, allen liggend in het gebied IJmond. De toelichtingen op de overzichten van de

klachten en meldingen als beschreven in deel 1 van dit verslag zijn uiteraard ook van toepassing op de delen 5 en 6.

5.2 Overzicht van de meldingen

In 2002 zijn er 30 meldingen binnengekomen uit Haarlemmermeer; in 2000 waren dat er 39 en in 2001 19. In de gehele regio Kennemerland (inclusief Haarlemmermeer) werden in 2002 194 meldingen geregistreerd. Hieronder volgt een overzicht van die meldingen in absolute aantallen.

Meldingen in absolute aantallen

Afkomst melders

	Haarlemmermeer 2000	Haarlemmermeer 2001	Haarlemmermeer 2002	Kennemer- land 2002
Antillen/Suriname	2	0	0	1
Marokko	2	1	0	6
Nederland	17	5	9	75
Turkije	0	0	2	12
Overige	18	13	19	100
TOTAAL	39	19	30	194

Aard van de meldingen

	Haarlemmermeer 2000	Haarlemmermeer 2001	Haarlemmermeer 2002	Kennemer- land 2002
Discriminatie	35	12	25	147
Extreem rechts	4	7	5	41
Overige	0	0	0	6
TOTAAL	39	19	30	194

Discriminatiegronden

	Haarlemmermeer 2000	Haarlemmermeer 2001	Haarlemmermeer 2002	Kennemer- land 2002
Herkomst	23	9	19	90
Sekse	0	0	1	6
Seks. gerichtheid	0	0	1	5
Religie	2	1	0	10
Handicap	0	0	1	6
Leeftijd	3	1	0	10
Anti semitisme	2	0	2	18
Overige	5	1	6	49
TOTAAL	35	12	30	194

Voorheen werden de meldingen inzake extreem rechts niet nader gespecificeerd. Daarom zijn de totalen voor 2000 en 2001 minder dan de totalen in de bovenstaande tabellen.

Beleidsterrein

	Haarlemmermeer 2000	Haarlemmermeer 2001	Haarlemmermeer 2002	Kennemer- land 2002
Arbeid	11	3	2	23
Comm. dienstver.	4	1	0	8
Huisvesting	12	1	1	10
Buurt		3	10	46
Media	3	1	2	13
Onderwijs	1	1	1	11
Openbaar vervoer	0	0	-	-
Non-comm. dienstverlening	1	0	-	-
Privé sfeer	0	0	3	7
Sport en recreatie	0	0	1	3
Gezondheidszorg	0	0	-	-
Overheid	1	0	3	12
Politie	-	-	2	12
Overig	2	2	5	49
TOTAAL	35	12	30	194

Voorheen werden de meldingen inzake extreem rechts niet nader gespecificeerd. Daarom zijn de totalen voor 2000 en 2001 minder dan de totalen in enkele bovenstaande tabellen.

Op basis van deze meldingen over een periode van drie jaar is een aantal conclusies te trekken. Er is een aantal overeenkomsten te zien met de jaarcijfers van het ADB regio Haarlem voor de regio Kennemerland (inclusief Haarlemmermeer). De meeste meldingen zijn afkomstig van mensen met een Nederlandse afkomst. In principe kan gesteld worden dat meldingen anders dan op grond van herkomst gemeld worden door mensen van Nederlandse afkomst. Ook kunnen mensen van Nederlandse afkomst meldingen maken van discriminatie op grond van etnische afkomst, bijvoorbeeld bij uitlatingen in de media of indien een melder getuige is geweest van een discriminatoir incident. Verreweg het grootste aantal meldingen heeft betrekking op discriminatie wegens herkomst / kleur / ras. De meeste klachten hebben betrekking op incidenten in de buurt of wijk. Deze categorie laat een flinke stijging zien.

Met 39 meldingen in 2000, 19 in 2001 en 30 in 2002 is er een schommeling te zien. Het aantal van 2002 is lager dan het verwachte aantal zoals aangegeven in de begroting. Echter, de tijdsinvestering blijkt langer te zijn dan voorzien was in de begroting. Het ADB regio Haarlem houdt gelijke tred met vergelijkbare adb's in het land. De bureau's in de drie grote steden laten een flinke daling zien in het aantal meldingen, een aantal andere is qua meldingen gelijk gebleven. Gezien de afnemende tolerantie en het verhardende klimaat, waardoor ook de discriminatie toeneemt, zal meer aandacht worden besteed aan publiciteit en het verlagen van de drempel om toch incidenten te melden. Zoals eerder in dit verslag is aangegeven, zou een verklaring voor het niet melden kunnen zijn, dat mensen zich maar rustig houden om de verhoudingen tussen bevolkingsgroepen niet verder op scherp te stellen.

In het kader van de stimuleringsregeling professionalisering anti discriminatie bureau's, waarvoor het ADB regio Haarlem van de rijksoverheid een subsidie heeft gekregen, wordt gewerkt aan het laagdrempeliger maken van het bureau. Ook het hebben van een monitor functie krijgt in dit plan ruim aandacht.

5.3 Analyse: meldingen over 1999 – 2002 in percentages

Omdat het ADB regio Haarlem pas sinds 1 januari 1999 cijfers bijhoudt van het aantal meldingen van discriminatie in de gemeente Haarlemmermeer, is er nog geen uitgebreide vergelijking mogelijk met voorgaande jaren. Het is daarom moeilijk om reeds trends aan te kunnen geven. Toch levert een vergelijking tussen 1999, 2000, 2001 en 2002 en de cijfers in de gehele regio Kennemerland (inclusief Haarlemmermeer) enig inzicht in de specifiek Haarlemmermeerse situatie. Om een betere vergelijking te kunnen maken zijn de cijfers in procenten aangegeven.

Afkomst melders (in procenten)

	Haarlemmermeer 1999	Haarlemmermeer 2000	Haarlemmermeer 2001	Haarlemmermeer 2002	Kennemerland 2002
Antillen/Suriname	13	5	0	0	0,5
Marokko	3	5	6	0	3
Nederland	50	44	22	30	39
Turkije	10	0	0	6,5	6
Overige	24	46	72	63,5	51

Net als binnen de gehele regio zijn de meeste meldingen afkomstig van mensen met een Nederlandse afkomst. Grofweg kan gezegd worden dat de klachten die niet te maken hebben met discriminatie op grond van herkomst / kleur / ras door deze groep gemeld worden. Daarnaast worden bijvoorbeeld klachten over discriminerende publicaties in de media vaak ook door mensen met een Nederlandse afkomst gemeld. Het percentage melders van Turkse of Marokkaanse afkomst ligt in de gehele regio Kennemerland laag. Toch is het opvallend dat in Haarlemmermeer in 2002 geen enkele melding is ontvangen vanuit de Marokkaanse gemeenschap. Overigens is er wel van een Marokkaanse organisatie een melding ontvangen. Deze is geteld bij de categorie Overige, aangezien het hier een instelling betrof. Ook opvallend is de stijging van het aantal melders van Turkse afkomst: van 0 naar 6,5%.

Het ADB regio Haarlem verwerkt ook de meldingen die gedaan worden door instellingen. Dat verklaart mede het grote aantal meldingen gedaan door "overige". Onder deze overigen vallen echter ook mensen met een andere afkomst dan de bovengenoemde. In 2002 is het ADB gaan werken met een nieuw registratiesysteem en daarin staan meer specificaties. Achterin dit verslag is als bijlage een meer gespecificeerd overzicht van de meldingen opgenomen. Ook in deel 1 zijn de tabellen iets uitgebreider.

Aard van de meldingen (in procenten)

	Haarlemmermeer 1999	Haarlemmermeer 2000	Haarlemmermeer 2001	Haarlemmermeer 2002	Kennemerland 2002
Discriminatie	87	90	67	83,5	76
Extreem rechts	3	10	33	16,5	21
Overige	10	0	0	0	3

Wat betreft de aard van de meldingen in Haarlemmermeer lopen de percentages redelijk gelijk op met die in de hele regio. Opvallend is, in tegenstelling tot 2001, het afgenomen aantal meldingen over rechtsextremistische activiteiten en tegelijkertijd de toename van discriminatoire meldingen. Deze trend wordt in de gehele regio Kennemerland

waargenomen, maar in Haarlemmermeer is het meer geprononceerd. De verwachting was anders, met het oog op de lokale en landelijke verkiezingen die in 2002 plaatsvonden. De toename van discriminatoire meldingen betekent wel dat er meer "slachtoffers" zijn, aangezien discriminatie meestal direct tegen personen is gericht en extremistische uitingen vaak bekladdingen betreffen.

Discriminatiegronden (in procenten)

	Haarlemmer meer 1999	Haarlemmer meer 2000	Haarlemmer meer 2001	Haarlemmer meer 2002	Kennemer- land 2002
Herkomst	62	66	75	63	46,5
Sekse	0	0	0	3,5	3
Seks. gerichth.	0	0	0	3,5	2,5
Religie	7	6	8,3	0	5
Handicap	3,3	0	0	3,5	3
Leeftijd	3,3	8	8,3	0	5
Anti semitisme	0	6	0	6,5	9
Overige	21	14	8,3	20	26

Hier zijn enkele opvallende percentages te zien; niet alleen Haarlemmermeer in vergelijking met de gehele regio, maar ook het jaar 2002 ten opzichte van de drie voorgaande jaren. Het percentage meldingen van discriminatie op grond van religie is van 8,3 naar 0% gegaan, terwijl het in de regio op 5% staat. De grond "herkomst" is vrij hoog in vergelijking met de regio, maar is toch nog gezakt ten opzichte van het jaar ervoor. Het komt meer terug bij het niveau van 1999 en 2000. Als men dit relateert aan de tabel Afkomst van de melders, is dit ook weer opvallend hoog. Zowel de categorie sekse als seksuele gerichtheid is gestegen; beide liggen min of meer gelijk met de regio. De categorie overige is gestegen vergeleken met voorheen, maar komt zo wel meer overeen met de regionale cijfers. Hieronder vallen niet-genoemde gronden, maar ook meldingen waarbij eigenlijk geen sprake is van discriminatie en bekladdingen die niet als doelbekladding zijn aan te merken. Het bereiken van een aantal specifieke doelgroepen, waaronder ouderen, zal extra aandacht van het ADB regio Haarlem krijgen in het jaar 2003. Ook zal meer gewezen worden op het belang van het melden op zich, ook al wil men hier verder geen actie op ondernemen.

Beleidsterrein (in procenten)

	Haarlemmer meer 1999	Haarlemmer meer 2000	Haarlemmer meer 2001	Haarlemmer meer 2002	Kennemer- land 2002
Arbeid	17	31	25	6,5	12
Comm.dienstv.	14	11	8,3	0	4
Huisvesting	17	34	8,3	3,5	5
Buurt			25	33,5	24
Media	14	9	8,3	6,5	6,5
Onderwijs	10	3	8,3	3,5	6
Openb. vervoer	0	0	0	-	-
Non-comm. dienstverlening	0	3	0	-	-
Privé sfeer	4	0	0	10	3,5
Sport / recreatie	0	0	0	3,5	1,5
Gezondheidsz.	0	0	0	-	-
Overheid	4	3	0	10	6
Politie	-	-	-	6,5	6
Overig	10	0	16,6	16,5	25

Door het nieuwe registratiesysteem dat het ADB per 2002 is gaan gebruiken, zijn er enkele categorieën beleidsterreinen vervallen. Het gaat om openbaar vervoer, non-commerciële

dienstverlening en gezondheidszorg. De categorie overheid is ook vervallen, maar wordt in het systeem aangeduid als collectieve voorzieningen; hier kan ook gezondheidszorg ondergebracht worden. De categorie politie is nieuw en gezien het percentage niet overbodig.

Ook op het gebied van de beleidsterreinen, waarop discriminatie bij het ADB regio Haarlem werd gemeld in 2002, is wel een aantal opvallende cijfers te zien.

Zo is de categorie arbeid enorm afgenomen in aantal. De categorie buurt is erg hoog; dit grijpt diep in de levens van betrokkenen in en is dus ernstig te noemen. Op dit beleidsterrein vinden de meeste sociale contacten plaats tussen verschillende bevolkingsgroepen en zijn derhalve de meeste problemen te verwachten. In die zin loopt Haarlemmermeer mee met de landelijke trend. Qua ernst geldt hetzelfde voor privé sfeer en deze categorie is relatief hoog in vergelijking met de regio en met voorgaande jaren.

Opvallend is de stijging van meldingen over het optreden van de overheid.

5.4 Publiciteit

Het ADB heeft op verschillende manieren aandacht gevraagd voor haar aanwezigheid in Haarlemmermeer. Zo zijn er persberichten verzonden naar de lokale media waarin het werk van het ADB regio Haarlem onder de aandacht werd gebracht. Dit leidde tot publicaties in de huis-aan-huis bladen, interviews bij de lokale radio VLOH en publicaties in het Haarlems Dagblad. Een specifieke actie die het ADB heeft ondernomen bij een Hoofddorpse discotheek trok de aandacht van de regionale televisie die er een item van maakte.

Informatie over de aanwezigheid van het ADB regio Haarlem in Haarlemmermeer, het werk van het ADB en de persberichten zijn ook te vinden op de internet webpagina van het ADB regio Haarlem.

In mei/juni 2002 heeft het ADB regio Haarlem weer een fotoproject georganiseerd voor leerlingen van groep acht van het basisonderwijs. Uit Haarlemmermeer participeerde basisschool "De Octopus". Aan de kinderen werd gevraagd hun beeld van de multiculturele samenleving vast te leggen op foto's. De beste foto van hun rolletje konden ze insturen en al deze foto's werden tentoongesteld tijdens het Haarlemmerhoutfestival en deden mee voor een beoordeling door een jury. Het Haarlems Dagblad heeft een pagina ingericht met resultaten van het project.

De nieuwsbrief "Akkoord" is in 2002 weer verschenen. Diverse instellingen in de gemeente Haarlemmermeer ontvangen de nieuwsbrief.

5.5 Netwerk

In het kader van het reeds genoemde professionaliseringstraject zal er intensiever worden gewerkt aan de opbouw van het netwerk van het ADB in de gemeente Haarlemmermeer.

5.6 Conclusies

Er was een duidelijk toename van het aantal meldingen door inwoners van en werknemers in Haarlemmermeer. Over het algemeen kan gesteld worden dat meldingen in hogere mate binnen komen nadat op de een of andere wijze in de media aandacht is besteed aan het werk van het ADB. Voor het jaar 2003 zal het ADB daarom aandacht moeten blijven vragen voor het werk en de achtergronden van discriminatie.

Met name zal aandacht moeten worden besteed aan het informeren van specifieke doelgroepen die zich nu nog onvoldoende tot het ADB richten zoals homoseksuelen, allochtonen, gehandicapten en ouderen.

Uit de analyse van de meldingen van discriminatie in Haarlemmermeer blijkt dat, over het algemeen, er een overeenkomst bestaat met de registratie van discriminatiegevallen in het gehele werkgebied van het ADB regio Haarlem, de politieregio Kennemerland. Dit betekent dat meldingen vooral worden gedaan door mensen van Nederlandse afkomst en dat de meeste meldingen betrekking hebben op discriminatie op grond van herkomst. Het beleidsterrein waarop de meeste discriminatie wordt gemeld is de buurt.

Los van de meldingen zal er meer gewezen worden op de mogelijkheden die het ADB biedt inzake voorlichting als preventief middel in het bestrijden van discriminatie en het bevorderen van tolerantie in de multiculturele samenleving.

Ook in 2003 zal een verdere intensivering van het netwerk van het ADB plaats moeten vinden. Het is belangrijk dat instellingen discriminatieklachten tijdig onderkennen en melden of cliënten doorverwijzen naar het ADB regio Haarlem. Daartoe zullen nieuwe initiatieven ontplooid worden. In 2002 is gestart met het benaderen van zelforganisaties van etnische minderheden; dit zal in 2003 voortgezet worden.

6 Verslag 2002 voor de gemeentes in de IJmond *

6.1 Inleiding

Voorheen ontving het Anti Discriminatie Bureau regio Haarlem een subsidie van het Gewest IJmond voor de behandeling van klachten uit het gewest, de registratie van meldingen en de publicatie van een jaarrapport waarin inzicht wordt gegeven in de meldingen van discriminatie en ongelijke behandeling bij het ADB regio Haarlem vanuit het gewest.

Tot het gewest IJmond behoorden de volgende gemeentes:

- Beverwijk
- Castricum
- Heemskerk
- Uitgeest
- Velsen

Het ADB regio Haarlem heeft twee jaar als meldpunt voor discriminatie en ongelijke behandeling voor het gewest IJmond gefungeerd.

Vanaf 1 januari 2002 werkt het ADB regio Haarlem voor elke gemeente afzonderlijk. Met de gemeente Castricum is de relatie vanaf 1 januari 2002 niet voortgezet vanwege een fusie, waardoor deze gemeente tot de regio Noord Holland noord is gaan behoren.

Er is niet over elke gemeente apart een hoofdstuk geschreven in dit verslag; het blijft een hoofdstuk voor de vier gemeentes die liggen in het IJmond gebied.

6.2 Meldingen

In totaal zijn er bij het ADB regio Haarlem in 2002 194 meldingen binnen gekomen. Veertig meldingen hadden betrekking op de gemeentes in de IJmond. Zowel in het totaal als in het aantal voor de IJmond gemeentes is dit een vermindering ten opzichte van het jaar 2001.

In het overzicht dat staat in paragraaf 6.5, zijn de meldingen te vinden; uitgesplitst naar gemeente, afkomst van de melders, de aard van de melding, de grond van discriminatie of ongelijke behandeling en het beleidsterrein waarop de melding betrekking had. Hieronder staat een korte toelichting op een aantal punten.

Plaats

De meldingen bij het ADB regio Haarlem komen voornamelijk uit de gemeentes Velsen en Beverwijk. Met name Velsen heeft meer inwoners en in beide gemeentes is de bevolkingssamenstelling wat meer divers.

Het ADB kent ook de categorie "Overig" bij de plaats. Dit gaat dan om meldingen die niet uit de politieregio Kennemerland komen, of wanneer de woonplaats van de melder niet bekend is.

Afkomst melders

Overeenkomstig de landelijke trend worden de meeste meldingen gedaan door mensen van

* Onderdeel van dit verslag over het jaar 2002 is een specifiek verslag over de werkzaamheden die verricht zijn voor zowel de gemeente Haarlemmermeer als de gemeentes Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Velsen, allen liggend in het gebied IJmond. De toelichtingen op de overzichten van de klachten en meldingen als beschreven in deel 1 van dit verslag zijn uiteraard ook van toepassing op de delen 5 en 6.

Nederlandse afkomst (18 meldingen). Het aantal meldingen vanuit de Turkse (2) of Marokkaanse (0) gemeenschap is zeer laag. Dit is weliswaar overeenkomstig de cijfers van het ADB regio Haarlem voor de regio Kennemerland, maar geen enkele melding van iemand van Marokkaanse afkomst is toch opvallend. Hierboven is al als mogelijke verklaring gegeven dat men zich als het ware rustig wil houden in de maatschappij waar al een groeiende intolerantie jegens allochtonen is waar te nemen. De categorie "Overig" omvat mensen die een andere dan één van de genoemde afkomsten hebben of van wie de afkomst onbekend is. Relatief hoog, ten opzichte van de gehele regio Kennemerland, zijn de twee meldingen uit Beverwijk van mensen van Afrikaanse (niet-Marokkaanse) afkomst en de twee meldingen uit Velsen van mensen van Amerikaanse (niet-Surinaamse) afkomst. De categorie "Instelling" wil zeggen dat een instelling, bijvoorbeeld de politie of een belangenorganisatie, de melding heeft gedaan. Deze categorie is qua hoogte vergelijkbaar met de regionale cijfers.

Aard van de melding

De aard van de melding geeft een splitsing in meldingen van rechts-extremisme of van discriminatie. In de IJmond gemeentes hebben in 2002 geen meldingen vallend onder "Overig" plaatsgevonden.

Onder "Overig" vallen de meldingen die volgens het ADB niet met discriminatie te maken hebben, maar volgens de melder wél.

De meldingen die in de tabel Aard vallen, worden nader gespecificeerd naar grond en naar beleidsterrein.

In vergelijking met 2001 is het aantal meldingen over extreem rechtse uitingen fors afgenomen. Onder extreem rechtse uitingen worden vooral verstaan bekladdingen en graffiti (bijvoorbeeld hakenkruizen), leuzen en verspreiding van folders, pamfletten of posters met daarin extreem rechtse uitlatingen. Het aantal meldingen over rechts extremisme was voorheen in het gewest IJmond vrij hoog ten opzichte van de andere plaatsen in de regio, maar dit jaar is dat meer gelijk getrokken. In tegenstelling tot vorig jaar is de aard van extreem rechtse meldingen niet ernstiger.

Gronden van discriminatie

De meeste meldingen hebben betrekking op discriminatie of ongelijke behandeling op grond van herkomst / kleur / ras. Ook hier is overeenstemming te vinden met de bevindingen van andere adb's in Nederland en met de cijfers van het ADB voor de gehele regio.

Opvallende cijfers zijn de vier meldingen uit Velsen op grond van religie en de drie meldingen uit Beverwijk op grond van handicap.

De andere gronden zijn relatief gelijk opgaand in vergelijking met de rest van de regio Kennemerland.

Wel is het ADB gebleken dat bezorgdheid en ongerustheid onder met name allochtonen zijn toegenomen. De media berichten ook veel over al dan niet sluimerende tegenstellingen tussen allochtonen en autochtonen.

De in het overzicht genoemde grond "Overig" heeft betrekking op bijvoorbeeld woonwagengewoners of de grond is niet specifiek onder één van de andere categorieën te scharen.

Beleidssterreinen

Meldingen van discriminatie of ongelijke behandeling hebben vooral betrekking op de beleidssterreinen buurt/wijk en arbeid. De overige beleidssterreinen laten een gelijkmatige verdeling zien.

In 2001 waren er relatief veel meldingen op het terrein Commerciële dienstverlening, maar dit jaar komt deze categorie maar eenmaal voor.

Er zijn geen meldingen over discriminatie of ongelijke behandeling in de categorieën Horeca en Privé sfeer.

6.3 Publiciteit

Media

Bij de werkzaamheden van het ADB regio Haarlem wordt vooral gebruik gemaakt van free publicity. Diverse lokale kranten hebben over de werkzaamheden van het ADB gepubliceerd. Gebleken is dat persberichten in de regionale media meestal overgenomen worden. Tevens zijn er verschillende telefonische interviews gegeven aan lokale radio stations. Daarnaast is het ADB regio Haarlem vermeld in de gemeentegidsen van de vier gemeentes en in de regionale telefoonboeken en gele gidsen.

Naar aanleiding van een klacht inzake woonruimteverdeling, heeft TV Noord Holland een item gemaakt en uitgezonden, waarin ook het ADB geïnterviewd werd.

Het ADB heeft een eigen webpagina op het internet. Deze pagina bevat veel informatie, waaronder relevante krantenartikelen, links naar webpagina's van diverse andere organisaties en een aantal rubrieken, waarvan er twee zeer veelvuldig geraadpleegd worden. Het betreft de rubrieken 'Jongereninfo' en 'Scriptieservice'. Ook via de webpagina worden veel verzoeken om informatie gedaan; dit gaat dan per e-mail. Zeer veel jongeren maken gebruik van deze mogelijkheid om informatie te krijgen.

Fotoproject

Al enkele jaren organiseert het ADB een fotoproject voor leerlingen van groep 8 van een aantal basisscholen. De vraag die aan de kinderen wordt gesteld, is welk beeld de multiculturele samenleving bij ze oproept om dat vervolgens op foto's vast te leggen. De kinderen kiezen uit de door hen zelf gemaakte foto's er één die ingestuurd wordt voor een tentoonstelling. De camera's worden ter beschikking gesteld door het ADB en ook de ontwikkeling van alle foto's is voor rekening van het ADB. In 2002 deed ook weer een school uit de gemeente Velsen mee.

Het is een project dat aanslaat bij zowel de leerlingen als de leerkrachten. Aan de leerkrachten wordt tevens gevraagd om in een les aandacht te besteden aan de multiculturele samenleving en aan discriminatie.

Met het fotoproject wordt veel publiciteit gegenereerd.

Nieuwsbrief Akkoord

De gemeentes Heemskerk en Uitgeest hebben naast de subsidie voor klachtbehandeling en registratie en publicatie van een jaarrapport, tevens de verzending van de nieuwsbrief van het ADB regio Haarlem, "Akkoord" genaamd, gesubsidieerd. In 2002 is de nieuwsbrief weer meermalen verschenen. Hierin staan actuele ontwikkelingen, projecten waar het ADB aan werkt, enkele klachten en opiniërende artikelen.

Themadag

Het ADB werkte mee aan een bijeenkomst in buurthuis de Mel in Velsen, waar het ging over de multiculturele samenleving met daaraan gekoppeld de vraag of mensen bang zijn voor elkaar. Aanleiding voor de bijeenkomst was de verslechterde relatie en de verharde houding tussen autochtonen en allochtonen. Na enkele algemene inleidingen vonden discussies plaats, die vervolgens plenair teruggekoppeld werden. De belangstelling voor de succesvolle bijeenkomst was groot, met name van migranten.

Voorlichting

Er zijn contacten geweest met enkele buurthuizen in Heemskerk om voorlichtingsbijeenkomsten te verzorgen, maar deze zijn uiteindelijk uitgesteld.

6.4 Conclusies

De meldingen bij het ADB zijn vooral afkomstig uit gemeentes waar de burgers reeds gewend waren aan de aanwezigheid van een meldpunt. Uit Heemskerk en Uitgeest komen niet veel meldingen binnen. Het is niet duidelijk waaraan dit toegeschreven kan worden; wellicht is er nauwelijks sprake van discriminatie en ongelijke behandeling.

De aard van de meldingen loopt min of meer in gelijke tred met de cijfers die voor het gehele werkgebied van het ADB regio Haarlem opgaan en met de landelijke cijfers. Dit geldt eveneens voor de gronden van discriminatie en de beleidsterreinen waarop de meldingen betrekking hebben.

Het ADB regio Haarlem is voor haar naamsbekendheid in de gemeentes in het IJmond gebied afhankelijk van vrije publiciteit. De gemeentes hebben geen budget ter beschikking gesteld voor voorlichtingsactiviteiten en PR, noch voor het opzetten en het in stand houden van een netwerk met belangenorganisaties in het IJmond gebied. Hierdoor is het moeilijk de burgers te informeren over het bestaan van het ADB regio Haarlem, wat discriminatie of ongelijke behandeling inhoudt en wat men er tegen kan doen.

In het kader van de eerder genoemde professionaliseringsregeling, zullen echter ook in Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Velsen de komende periode meer activiteiten ontplooid worden en zal meer aandacht besteed worden aan het opbouwen en onderhouden van contacten met diverse instellingen en organisaties.

Eén van de doelstellingen van de professionaliseringsregeling is de naamsbekendheid van het bureau te vergroten.

Het ADB heeft haar kantoor in Haarlem. Elke werkdag is daar een open spreekuur van 13.00 tot 17.00 uur. Mocht blijken dat er grote behoefte is aan een spreekuur "boven het kanaal", dan is het ADB uiteraard bereid om deze mogelijkheid te bieden. Op dit moment kan een afspraak op verzoek van een cliënt altijd in haar of zijn woonplaats gemaakt worden.

In de samenleving tekent zich een verharding af in de verhoudingen tussen allochtonen en autochtonen. Leden van migrantenplatforms geven aan dit duidelijk te merken. Als daarbij sprake is van discriminatie, is het van belang dat mensen de weg naar een Anti Discriminatie Bureau kunnen vinden. Daarnaast moet gewerkt worden aan vergroting van begrip door een open communicatie. Het ADB regio Haarlem wil hier graag haar bijdrage aan leveren in de politieregio Kennemerland.

6.5 Overzicht meldingen uit de gemeentes in de IJmond over 2002, in absolute aantallen

Afkomst

	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Totaal IJmond
Antillen/Surin.	0	0	0	0	0
Marokko	0	0	0	0	0
Nederland	5	3	0	10	18
Turkije	1	1	0	0	2
Afrika overig	2	0	0	1	3
Azië overig	1	1	0	0	2
Amerika ov.	0	0	0	2	2
Instelling	3	3	1	6	13
Overig/onb.	0	0	0	0	0
Totaal	12	8	1	19	40

Aard

	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Totaal IJmond
Discriminatie	8	4	0	16	28
Extr. rechts	4	4	1	3	12
Overig	0	0	0	0	0

Grond

	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Totaal IJmond
Herkomst	4	4	1	7	16
Sekse	0	0	0	2	2
Seksuele vk.	0	0	0	1	1
Religie	0	0	0	4	4
Leeftijd	1	0	0	3	4
Handicap	3	0	0	0	3
Antisemitisme	2	1	0	1	4
Overige	2	3	0	1	6
Totaal	12	8	1	19	40

Beleidsterrein

	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Totaal IJmond
Arbeid	1	0	0	7	8
Buurt	5	2	0	3	10
Comm.dienstverlening	1	0	0	0	1
Huisvesting	1	0	0	2	3
Politie	0	0	0	1	1
Onderwijs	0	0	0	1	1
Media	0	0	0	1	1
Horeca	0	0	0	0	0
Sport	0	0	0	1	1
Publieke / politieke opinie	1	1	0	1	3
Privé sfeer	0	0	0	0	0
Collect. voorz.	2	0	0	0	2
n.v.t.	1	2	0	0	3
Overig	0	3	1	2	6
Totaal	12	8	1	19	40

Bijlage 1

Lijst van bestuur en medewerkers

Bestuur ADB regio Haarlem in 2002

Janneke Hanekroot (voorzitter)
Huibert Meijer (secretaris)
Michiel Schreuder (penningmeester)
Josje Mans (lid)

Medewerkers ADB regio Haarlem in 2002

Frederique Janss	(algemeen coördinator)
Joke Persenaire	(coördinatrice klachtbehandeling)
Miranda Moerland	(projectmedewerkster)
Rosa Fokkema	(stagiaire klachtbehandeling)
Ivo Versteegh	(stagiaire klachtbehandeling)
Maaïke Veldman	(stagiaire klachtbehandeling)
Feride Karaca	(stagiaire klachtbehandeling)

Bijlage 2

**Meldingen bij ADB regio Haarlem over 2002 (totaal aantal 194)
in absolute aantallen**

Plaats

Haarlem	Haarl'meer	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Kennemerland overig	Overig	TOTAAL
88	30	12	8	1	19	19	17	194

Afkomst

	Haarlem	Haarl'meer	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Kenn.overig	Overig	TOTAAL
Turks	8	2	1	1					12
Marokkaans	6								6
Surinaams							1		1
Antill./Arubaans									
Moluks									
Nederlands	29	9	5	3		10	10	9	75
overig Afrika	3		2			1	1	1	8
overig Amerika						2		1	3
overig Azië	2	1	1	1			1	1	7
overig Europa	2	1							3
onbekend	8	1						3	12
instelling	30	16	3	3	1	6	6	2	67
TOTAAL	88	30	12	8	1	19	19	17	194

Aard

	Haarlem	Haarl'meer	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Kenn.overig	Overig	TOTAAL
Discriminatie	62	25	8	4		16	16	16	147
Extreem rechts	21	5	4	4	1	3	3		41
Overig	5							1	6
TOTAAL	88	30	12	8	1	19	19	17	194

Grond

	Haarlem	Haarl'meer	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Kenn.overig	Overig	TOTAAL
Herkomst/kleur/ras	35	19	4	4	1	7	11	9	90
Godsdienst	5					4		1	10
Levensovertuiging									
Politieke overtuiging									
Nationaliteit									
Geslacht	1	1				2	1	1	6
Seksuele gerichtheid	2	1				1		1	5
Leeftijd	4		1			3		2	10
Handicap		1	3				2		6
Burgerlijke staat									
Arbeidsduur									
Antisemitisme	11	2	1	1		1	2		18
Overig	30	6	3	3		1	3	3	49
TOTAAL	88	30	12	8	1	19	19	17	194

Beleidsterrein

	Haarlem	Haarl'meer	Beverwijk	Heemskerk	Uitgeest	Velsen	Kenn.overig	Overig	TOTAAL
Arbeid	8	2	1			7	3	2	23
Commerciële dienstverlening	3		1				1	3	8
Buurt/wijk	15	10	5	2		3	7	4	46
Huisvesting	5	1	1			2		1	10
Politie	8	2				1	1		12
Onderwijs	7	1				1		2	11
Media/reclame	8	2				1		2	13
Horeca	1	1					1		3
Sport/recreatie		1				1	1		3
Publieke / politieke opinie	8	1	1	1		1	1		13
Privé sfeer	2	3					1	1	7
Collectieve voorzieningen	5	3	2				1	1	12
n.v.t.	13	3	1	2			1		20
Overig	5			3	1	2	1	1	13
TOTAAL	88	30	12	8	1	19	19	17	194

Bijlage 3

Vergelijking van cijfers over 2002 met die van adb's in omliggende regio's en in Nederland. (bron: "Kerncijfers Discriminatie 2002", een uitgave van de Landelijke Vereniging van ADB's en Meldpunten)

De wijze van registreren verschilt enigszins bij de verschillende adb's en meldpunten. Er wordt vanaf 2002 al een uniform registratiesysteem gehanteerd door een groot aantal bureau's, maar nog niet door allemaal.

Totaal aantal meldingen

	2000	2001	2002
Meldpunt Discriminatie Amsterdam	521	668	629
ADB regio Haarlem	245	197	194
ADB Noord Holland noord	196	188	173
ADB Zaanstreek/Waterland	106	95	111

Gronden van discriminatie in procenten

	Landelijk	Kennemerland
Herkomst / kleur	63%	46,5%
Seksuele gerichth.	3%	2,5%
Sekse	2%	3%
Leeftijd	3%	5%
Religie	7%	5%
Overig	22%	38%

Beleidssterreinen in procenten

	Landelijk	Kennemerland
Arbeid	15%	12%
Buurt/wijk	18%	24%
Commerciële dienstverlening	8%	4%
Media	6%	6,5%
Huisvesting	3%	5%
Onderwijs	5%	6%
Politie	6%	6%
Publieke / politieke opinie	8%	6,5%
Collectieve voorz.	11%	6%
Overig	20%	24%